

K 72
DEL C

KATARINABERGET

UTREDNING OCH BEVARANDEFÖRSLAG 1972

DEL C BOSTÄDER, BEFOLKNING OCH BOENDEFÖRHÅLLANDEN

K A T A R I N A B E R G E T

**Utredning och bevarandeförslag 1972
(K 72)**

Del A Huvudtext

Del B Byggnadshistoriskt register

**Del C Bostäder, befolkning och boende-
förhållanden**

Del D Butiker vid Götgatan

Stockholm 1972

**BOSTÄDER, BEFOLKNING OCH BOENDEFÖRHÅLLANDEN PÅ KATARINABERGET -
EN BESKRIVANDE STUDIE**

**Generalplaneberedningens kansli
Johan Hellstrand**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sid

Inledning	1
Något om grundmaterialet och dess begränsningar	1
I Fastigheterna	3
Ägarförhållanden	3
Fastighetsstorlek	3
Kulturhistoriskt (inkl stadsbildsmässigt) värde	3
Fastigheternas ålder	4
Ägarförhållanden och fastighetsstorlek	4
Ägarförhållanden för kulturhistoriskt värdefulla fastigheter av olika storleksklasser	5
Ägarförhållanden och fastighetsålder	6
II Bostäderna	7
Förekomsten av olika utrustningsdetaljer	7
Lägenheternas utrustningsstandard	8
Lägenheternas utrustningsstandard, redovisning kvartersvis	11
Lägenhetsstorlek	13
Ägarförhållanden	14
Kulturhistoriskt värde	15
Kvalitetsgrupp och lägenhetsstorlek	15
Kvalitetsgrupp och ägarförhållanden	16
Kvalitetsgrupp och kulturhistoriskt värde	17
III De boende	18
Demografisk struktur	18
Befolkningens ålder	18
Fördelning på hushållstyper	18
Fördelning på hushållsstorlek	19
Bostadsföreståndarens ålder	19
Socioekonomisk struktur	20
Sysselsättning för bostadsföreståndare	20
Socialgruppsstillhörighet (bostadsföreståndare)	21
Hushållsinkomst	22
Hushållsinkomst för olika typer av hushåll	23
Boendetid	24
IV Bostäderna och de boende	25
Hushållets sammansättning i lägenheter av olika utrustningsstandard	25
Bostadsföreståndarens ålder i lägenheter av olika utrustningsstandard	26
Socialgruppsstillhörighet för bostadsföreståndare i lägenheter av olika utrustningsstandard	27
Hushållsinkomst i lägenheter av olika utrustningsstandard	29
Boendetiden i området för bostadsföreståndare i lägenheter av olika utrustningsstandard	31
Sammanfattning av undersökningsresultaten	32
I Fastigheterna	32
II Lägenheterna	32
III De boende	33
IV Lägenheterna tillhörande kvalitetsgrupperna 3-7 och hushållen som bebor dem	34

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sid

Inledning	1
Något om grundmaterialet och dess begränsningar	1
I Fastigheterna	3
Ägarförhållanden	3
Fastighetsstorlek	3
Kulturhistoriskt (inkl stadsbildsmässigt) värde	3
Fastigheternas ålder	4
Ägarförhållanden och fastighetsstorlek	4
Ägarförhållanden för kulturhistoriskt värdefulla fastigheter av olika storleksklasser	5
Ägarförhållanden och fastighetsålder	6
II Bostäderna	7
Förekomsten av olika utrustningsdetaljer	7
Lägenheternas utrustningsstandard	8
Lägenheternas utrustningsstandard, redovisning kvartersvis	11
Lägenhetsstorlek	13
Ägarförhållanden	14
Kulturhistoriskt värde	15
Kvalitetsgrupp och lägenhetsstorlek	15
Kvalitetsgrupp och ägarförhållanden	16
Kvalitetsgrupp och kulturhistoriskt värde	17
III De boende	18
Demografisk struktur	18
Befolkningens ålder	18
Fördelning på hushållstyper	18
Fördelning på hushållsstorlek	19
Bostadsföreståndarens ålder	19
Socioekonomisk struktur	20
Sysselsättning för bostadsföreståndare	20
Socialgruppsstillhörighet (bostadsföreståndare)	21
Hushållsinkomst	22
Hushållsinkomst för olika typer av hushåll	23
Boendetid	24
IV Bostäderna och de boende	25
Hushållets sammansättning i lägenheter av olika utrustningsstandard	25
Bostadsföreståndarens ålder i lägenheter av olika utrustningsstandard	26
Socialgruppsstillhörighet för bostadsföreståndare i lägenheter av olika utrustningsstandard	27
Hushållsinkomst i lägenheter av olika utrustningsstandard	29
Boendetiden i området för bostadsföreståndare i lägenheter av olika utrustningsstandard	31
Sammanfattning av undersökningsresultaten	32
I Fastigheterna	32
II Lägenheterna	32
III De boende	33
IV Lägenheterna tillhörande kvalitetsgrupperna 3-7 och hushållen som bebor dem	34

Inledning

Denna undersökning syftar till att ge en bild av Katarinabergets invånare och bostäder. En utvärdering av denna bilds betydelse för valet av saneringsåtgärder återfinnes i K 72 del A Huvudtext, avsnitt II:2. Egenskaper hos den nuvarande befolkningen (t ex hushållsstrukturen, inkomststrukturen) och de nuvarande bostäderna (t ex lägenhetsstrukturen) bör ju rimligtvis tagas i beaktande när man tar ställning till omfattningen och inriktningen av en saneringsverksamhet.

Något om grundmaterialet och dess begränsningar

Det faktamaterial om bostäder och befolkning i utredningsområdet som här lämnas har sammanställts med hjälp av uppgifter från flera källor. Uppgifter om boendetid och inkomstförhållanden har erhållits från Statistiska Centralbyrån medan arbetsgruppen står för den kulturhistoriska värderingen av fastigheterna. I övrigt bygger tabellerna och annat siffermaterial helt på uppgifter som erhållits genom att vi fått tillgång till Folk- och Bostadsräkningens (FoB) råmaterial för 1970 till den del detta avsåg utredningsområdet. Detta material uppfyllde våra förhandsönskemål i stor utsträckning, dock fanns vissa brister (åtminstone för våra syften):

1. Hyrorna för bostäder med resp utan centralvärme var svåra att jämföra eftersom värmekostnaden var inräknad i hyran för den förra kategorien medan uppgift om värmekostnad helt saknades för den senare. Vi bedömde det som omöjligt att göra en rättvisande bedömning av värmekostnaderna för de omoderna lägenheterna och avstod därför från att alls använda oss av hyresuppgifterna.
2. Emellanåt var blanketterna ofullständigt ifyllda. Särskilt gällde detta ifråga om sysselsättningsförhållandena (om det berodde på en medveten underlåtenhet att lämna uppgifter eller på att blanketten var svår att fylla i på denna punkt vill vi låta vara osagt). Man hade dock på FoB med viss framgång gjort ansträngningar att komplettera de uppgifter som saknades.

3. Det bör slutligen påpekas att ett villkor för att vi skulle få använda oss av FoB:s material var att den exakta gruppstorleken ej redovisades när det faktiska antalet individer, lägenheter, fastigheter etc underskred fem. I sådana fall förbehöll man sig rätten att "stämpla", d v s om det verkliga antalet var 0, 1 eller 2 noterades "0", var antalet däremot 3 eller 4 noterades "5". Därigenom har givetvis en viss inexakthet uppstått, men den torde vara av mycket ringa betydelse.

"Stämplingskravet" fick dock den följderna att vår minsta områdesenhet blev "kvarter" och inte, som kanske hade varit av värde, "fastighet".

I FASTIGHETERNA

I utredningsområdet finns 229 bostadsfastigheter. Av dessa är 163 belägna i Katarina, 28 i Sofia och 38 i Maria församling. Fastigheterna är ojämnt fördelade på 49 kvarter: antalet fastigheter per kvarter varierar mellan en och femton.

Ägarförhållanden

De helt dominerande ägarkategorierna är "Kommunen" (36 %), "Enskilda" (35 %) och "Övriga" (bolag, stiftelser m fl) (23 %). Återstoden faller på "Bostadsrättsföreningar" (3 %) och "Staten" (2 %).

Fastighetsstorlek

Större delen av fastigheterna innehåller relativt få lägenheter. 22 % av fastigheterna har 1-5 lägenheter, lika hög procentandel 6-10 lägenheter. 13 % av fastigheterna inrymmer fler än 30 lägenheter. Fördelningen stämmer väl överens med den som gäller för hela innerstaden 1965.

Tabell 1

Fastighetsstorlek	Katarinabergs- ¹⁾ området (1970)	Innerstaden (1965)
	%	%
1 - 5 lägenheter	22	22
6 - 10 "	22	18
11 - 20 "	27	27
21 - 30 "	16	14
31 - 40 "	8	9
41 - "	5	11
Summa	100	100

Kulturhistoriskt (inkl stadsbildsmässigt) värde

Med kulturhistoriskt (och/eller stadsbildsmässigt) värdefulla fastigheter avses här sådana fastigheter som enligt arbetsgruppens för

¹⁾ OBS! Procentfördelningen är beräknad på 210 fastigheter. 19 fastigheter finns ej med, eftersom uppgift saknas (13) eller p g a "stämplingseffekt" (6). Den sistnämnda medför att de stora fastigheterna (över 30 lägenheter) sannolikt är något underrepresenterade och fastigheterna i storleksordningen 1-30 lägenheter något överrepresenterade.

Katarinaberget preliminära förslag ska bevaras för framtiden.¹⁾

Utöver rena "kulturhus" har således medtagits fastigheter som tagna i grupp utgör ett värdefullt inslag i stadsbilden utan att för den skull nödvändigtvis ha något större kulturvärde var för sig.

Man har endast "kulturbedömt" sådana fastigheter som byggts före 1930. Anledningen till detta är att man ansett att fastigheter av senare datum under alla omständigheter inte är rivningshotade inom överskådlig framtid.

Sålunda definierade är 101 av de 229 fastigheterna kulturhistoriskt (och/eller stadsbildsmässigt) värdefulla.

Fastigheternas ålder

Fastigheterna i utredningsområdet är relativt åldersstigna: 131 fastigheter (57 %) är byggda före 1901 och 180 (78 %) före 1921. Vid jämförelse med Folk- och bostadsräkningens siffror för 1965 står det klart att andelen fastigheter byggda före 1901 är större i utredningsområdet än i hela innerstaden (57 % jämfört med 41 %).

Tabell 2

Byggnadsår	Katarinabergs- området (1970) %	Innerstaden (1965) %
t o m - 1900	57	41
1901 - 1920	21	24
1921 - 1930	7	15
1931 - 1940	7	14
1941 - 1950	2	3
1951 - 1960	2	2
1961 - 1965	4 ^{x)}	1
Summa	100	100

x) 1961-1970

1) Detta förslag framlades i början av december 1971. I det slutliga förslaget har vissa mindre justeringar gjorts, så små att vi torde kunna bortse från effekterna av dem.

Ägarförhållanden och fastighetsstorlek

Kommunen äger som ovan nämnts 36 % av hela bostadsfastighetsbeståndet i utredningsområdet. Kommunens andel är dock klart koncentrerad till det mindre fastighetsbeståndet. Ca 80 % av kommunens fastigheter har 1-10 lägenheter medan enbart omkring 25 % av de icke-kommunala fastigheterna har så få bostadslägenheter. Av fastigheterna i storleksordningen 1-10 lägenheter äger kommunen 63 % medan endast 13 % av fastigheterna med fler än 10 bostadslägenheter är kommunägda.

Tabell 3

Fastighetsstorlek	Kommunägda		Icke kommunägda		Totalt	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
1 - 5 lgh	35	48	11	8	46	22
6 - 10 "	23	32	23	17	46	22
11 - 20 "	10	14	47	34	57	27
21 - 30 "	5	7	29	21	34	16
31 - 40 "	0	-	17	12	17 ¹⁾	8
41 -104 "	0	-	10	7	10 ¹⁾	5
Summa	73	100	137	100	210	100
Uppgift saknas/"stämplingseffekt"					19	
					229	

Ägarförhållanden för kulturhistoriskt värdefulla fastigheter av olika storleksklasser

Större delen av de kulturhistoriskt värdefulla fastigheterna - 68 av 101 - ägs av kommunen. Kommunens dominans gäller dock helt fastigheter med få lägenheter (1-10):53 av de 70 fastigheterna i denna storleksklass är kommunägda. (Därmed är det också sagt att huvuddelen av de kulturhistoriskt värdefulla fastigheterna är små.) De återstående fastigheterna, vilka befinner sig i storleksklasserna 11-20 resp 21-30 lägenheter, fördelar sig lika mellan kommunen och icke-kommunala fastighetsägare.

1) Se fotnot på sid 3.

Tabell 4

Fastighetsstorlek (avser kulturhisto- riskt värdefulla fastigheter)	Kommunägda	Icke kommunägda	Totalt
	Antal	Antal	Antal
1 - 5	35	5	40
6 - 10	18	12	30
11 - 20	10	11	21
21 - 30	5	5	10
31 - 40	0	0	0
41 -104	0	0	0
Summa	68	33	101

Ägarförhållanden och fastighetsålder

De 84 kommunägda fastigheterna är samtliga byggda före 1921 medan 96 icke-kommunala fastigheter är byggda före detta år. Därav följer att de 49 fastigheter som byggts 1921-1970 alla befinner sig i icke-kommunal ägo.

II BOSTÄDERNA

I utredningsområdet finns (1/11-70) totalt 3.753 bostadslägenheter. Av dessa är 3.523 (94 %) upplåtna medan 230 (6 %) står outhyrda, vanligen av det skälet att ombyggnad pågår eller på grund av förestående rivning. För 182 av de 3.523 upplåtna lägenheterna saknas individuppgifter, oftast till följd av att hushållen ifråga inte är mantalsskrivna i området.

I detta avsnitt avser redogörelsen samtliga bostadslägenheter. I ett efterföljande avsnitt ("Bostäderna och de boende") gäller redogörelsen däremot enbart de lägenheter som är upplåtna och för vilka individuppgifter finns, d v s 3.341 av de totalt 3.753 lägenheterna.

Förekomsten av olika utrustningsdetaljer

Lägenheterna i utredningsområdet är relativt välutrustade. Vatten och avlopp finns i nästan alla lägenheter och wc förekommer i stor utsträckning (89 %). Centralvärme finns i tre av fyra lägenheter och lika ofta förekommande är modern spis och kylskåp. Bad eller dusch finns i drygt hälften av lägenheterna. Frys förekommer dock endast i var tionde lägenhet och samma är förhållandet beträffande tvättmaskin.

Som framgår av tabellen nedan saknas uppgift ganska ofta, särskilt vad beträffar frys och tvättmaskin, vilket man bör ha i åtanke när siffrorna studeras.

Jämförelse göres med Östra Mariaberget¹⁾. Som framgår av tabellen är de flesta utrustningsdetaljerna betydligt oftare förekommande i utredningsområdet än på Östra Mariaberget. Detta gäller i synnerhet wc, bad-dusch och centralvärme. Med tanke på att för Katarinabergets del uppgift saknas i 5 - 22 fall av 100 torde i själva verket skillnaden i förekomstfrekvens vara större än vad här angivits.

¹⁾ L Landström: "Östra Mariaberget - de boende inför restaureringen", Stockholm 1971 (sid 46).

Tabell 5

Utrustnings- detalj	<u>Katarinabergsområdet</u>				<u>Östra Mariaberget</u>			
	Finns	Finns ej	Uppgift saknas	Summa %	Finns	Finns ej	Uppgift saknas	Summa %
Vattenledning	93	2	5	100	93	6	-	100
Avlopp	93	2	5	100	93	6	-	100
Wc ¹⁾	89	6	5	100	56	44	-	100
Bad-dusch ¹⁾	56	36	8	100	17	83	-	100
Centralvärme	72	20	8	100	26	74	-	100
El- eller gas- spis med ugn	78	13	9	100	57	43	-	100
Kylskåp	73	15	12	100	59	40	-	100
Frys	10	68	22	100	7	93	-	100
Tvättmaskin	9	70	21	100	15	85	-	100

Lägenheternas utrustningsstandard

Vid redovisningen av lägenheternas utrustningsstandard har vi valt att dela upp lägenheterna på fyra grupper.

De kriterier som avgör vilken standardgrupp en lägenhet skall placeras i är: förekomst/avsaknad av a) wc, b) centralvärme (cv) och c) bad eller dusch. Uppdelningen har gjorts på följande vis:

- Standardgrupp 1: Wc finns; Bad-dusch finns
 " 2: Wc finns; Bad-dusch finns ej; Cv finns
 " 3: Wc finns; Bad-dusch finns ej; Cv finns ej
 " 4: Wc finns ej

Restgrupp: Uppgift saknas eller är ofullständig. (Undantag har gjorts på vissa punkter. Se nedan!)

Denna indelning har stora likheter med den traditionella uppdelningen på moderna, halvmoderna och omoderna lägenheter. Skillnaden består närmast i att vi separat redovisar de bäst utrustade av de omoderna lägenheterna (wc finns). Standardskillnaden i olika avseenden torde genomsnittligt vara betydande mellan dessa båda huvudgrupper

1) Betr lägenheterna på Katarinaberget: ett eget wc 82 %, två eller fler wc 7 %, delat wc 2 %, wc saknas 4 %. Eget bad-dusch 56 %, delat bad-dusch 5 %, bad-dusch saknas 31 %.

"omoderna" lägenheter¹⁾). Folk- och Bostadsräkningens indelning i kvalitetsgrupper är fingradigare än vår (sju grupper) men efter sammanslagning av vissa grupper är skillnaden obetydlig.

Indelning i kvalitetsgrupper enligt Folk- och Bostadsräkningen:

1: Va + av + wc + cv + bad + spis med ugn + kyl

2: Va + av + wc + cv + bad

3: Va + av + wc + cv

4: Va + av + wc

5: Va + av + cv

6: Va + av

7: Saknar va och/eller av

va = vatten

av = avlopp

cv = centralvärme

Standardgrupp 1 utgöres av "moderna" lägenheter och motsvarar ungefärligen kvalitetsgrupp 1 och 2 enligt FoB. Dock skall en lägenhet för att hänföras till kvalitetsgrupp 1 eller 2 enligt FoB förutom bad/dusch och wc också ha centralvärme. Att samma krav inte ställts här beror främst på en önskan att hålla restgruppen så liten som möjligt. En företagen kontrollkörning har dock visat att så gott som samtliga lägenheter med kombinationen bad/dusch och wc också har centralvärme. Standardgrupp 2 utgöres av "halvmoderna" lägenheter, motsvarar kvalitetsgrupp 3 enligt FoB. Standardgrupp 3 utgöres av "omoderna" lägenheter med wc, motsvarar kvalitetsgrupp 4 enligt FoB. Standardgrupp 4 utgöres av "omoderna" lägenheter utan wc, motsvarar kvalitetsgrupperna 5-7 enligt FoB.

Vi har vid uppdelningen på standardgrupper haft strikt krav på att uppgift skall finnas ifråga om wc, däremot inte ifråga om bad-dusch och centralvärme. (Att inte lika höga krav ställts för alla tre utrustningsdetaljerna beror främst på att vi velat minska restgruppen som i annat fall skulle blivit nästan dubbelt så stor.) Således har

¹⁾ Resonemanget styrks av slutsatser man kan dra av en tabell i L Gillwicks undersökning "Att bo i gamla bostäder" (tab 6.1 sid 50).

vi, då uppgift saknats beträffande bad-dusch eller cv, utgått ifrån att utrustningsdetaljen ifråga inte finns. Erfarenheter från tidigare undersökningar visar att sådana antaganden är rimliga. Vid materialinsamlingen iaktogs dessutom en klar tendens: när andelen dåligt utrustade lägenheter i en fastighet var stor var också förekomsten av ofullständiga uppgifter stor (relativt sett).

För att inte ge upphov till någon begreppsförvirring kommer vi i den fortsatta framställningen att använda oss av FoB:s kvalitetsgruppsindelning enligt följande:

Kvalitetsgrupp enl FoB	1 - 2	≈	Standardgrupp	1		
"	"	"	3	≈	"	2
"	"	"	4	≈	"	3
"	"	"	5 - 7	≈	"	4

Restgrupp (uppgift saknas, ofullständig uppgift).

Likheten mellan FoB:s indelningsgrunder och våra är stor, men vi vill än en gång påpeka att den inte är fullständig, att vissa mindre avvikelser förekommer.

Av nedanstående sammanställning framgår att utrustningsstandarden är sämre i utredningsområdet än i hela innerstaden, men skillnaden är på intet sätt markant. 56 % av lägenheterna (mot 64 % i innerstaden) är modernt utrustade. Det måste dock observeras att jämförelsesiffrorna för innerstaden avser 1965 och att den aktuella kvalitetskillnaden i lägenhetsutrustning mellan utredningsområdet och innerstaden därför torde vara något större. Ca en fjärdedel av lägenheterna kan betecknas som omoderna. Av dessa tillhör dock endast en mindre del den sämst utrustade gruppen (utan wc).

Jämfört med hela Stockholm är lägenheternas utrustningsstandard givetvis betydligt sämre i utredningsområdet.

Som väntat är utrustningsstandarden betydligt sämre i icke upplåtna lägenheter än i upplåtna. Då är dock att märka, att för närmare hälften av de icke upplåtna lägenheterna föreligger ofullständiga uppgifter (eller inga alls) och de har därför inte kunnat kvalitetsgrupperas. Det synes ändå rimligt att antaga att även dessa lägenhe-

ter har en genomsnittligt låg utrustningsstandard. Eftersom mer än hälften av lägenheterna i "restgruppen" inte är upplåtna måste slutsatsen bli att en stor del av "uppgift-saknas-lägenheterna" har låg utrustningsstandard.

Tabell 6

	Kvalitetsgrupp enl FoB				Restgrp (uppgift saknas el ofullst uppgift)	Summa %	N
	1-2 (moder- na)	3 (halvmo- derna)	4 (omoder- na med wc)	5-7 (omoder- na utan wc)			
<u>Katarinabergs-</u>							
<u>området:</u>							
Upplåtna lgh, ind.uppg finns	60	18	15	6	2	100	3341
Upplåtna lgh, ind.uppg saknas	39	17	18	4	21	100	182
Ej upplåtna lgh	10	13	28	5	44	100	230
Totalt	56	18	16	6	5	100	3753
Stockholms in- ¹⁾ nerstad:	64	18	13	5	0	100	
Hela Stockholm¹⁾	77	12	7	4	0	100	

Lägenheternas utrustningsstandard, redovisning kvartersvis

Utredningsområdets bostadslägenheter är mycket ojämnt fördelade på 49 kvarter: lägenhetsantalet per kvarter varierar mellan 1 och 333.

Katarinabergsområdet måste anses vara heterogent vad lägenheternas utrustningsstandard beträffar. Av nedanstående redovisning i tabellform framgår tydligt att heterogenitet ifråga om lägenheternas utrustningsstandard också är något som med få undantag är utmärkande för de enskilda kvarteren. Det framgår vidare att fördelningen på kvalitetsgrupper är tämligen olikartad kvarteren sinsemellan.

Det går inte att utpeka någon större sammanhängande del av utredningsområdet där antingen andelen väl eller andelen dåligt utrustade lägenheter är stor (jämfört med totalfördelningen). Kvarter med totalt sett god resp dålig lägenhetsstandard är utspridda över hela utredningsområdet.

¹⁾ Allmänna bostadsräkningen i Stockholm 1965, tabell 15.

Tabell 7

Utrustningsstandard i lägenheter kvartersvis

Kvarter	Kvalitetsgrupp enl				Restgrupp	Summa %	N
	FoB						
	1-2	3	4	5-7			
Björns Trädgård; Stadsäga 7129	85	15	0	0	0	100	81
Buketten	15	68	9	5	3	100	173
Dalsland	29	29	0	0	41	100	17
Droskhästen	75	20	5	0	0	100	244
Engelska Huset	- ¹⁾	-	-	-	-	-	-
Fiskaren Mindre	63	38	0	0	0	100	16
Fiskaren Större	44	23	28	2	3	100	216
Glasbruket Nedra	22	14	0	0	64	100	36
Glasbruket Östra	6	39	24	6	25	100	84
Glasbruket Västra	25	39	0	0	36	100	36
Gråberget	78	13	9	0	0	100	240
Handelsskolan	- ¹⁾	-	-	-	-	-	-
Häckelfjäll	58	3	27	11	0	100	171
Häckelfjäll Större	0	0	0	100	0	100	7
Höga Stigen Större	100	0	0	0	0	100	16
Hökens Kvarn	- ¹⁾	-	-	-	-	-	-
Jupiter Större	64	36	0	0	0	100	14
Justitia	77	0	0	17	6	100	113
Kejsaren	58	21	12	8	2	100	333
Klinten	- ¹⁾	-	-	-	-	-	-
Kronan	66	0	0	34	0	100	35
Medborgarhuset	- ¹⁾	-	-	-	-	-	-
Mosebacke	- ¹⁾	-	-	-	-	-	-
Mäster Mikael	85	0	0	15	0	100	39
Mäster Mikael Större	- ¹⁾	-	-	-	-	-	-
Nederland	11	18	11	44	16	100	45
Ormen	0	58	0	42	0	100	12
Ormsaltaren; Stadsäga 7073, 7074	14	15	18	34	18	100	65
Pelarbacken Mindre	94	0	0	0	6	100	89
Pelarbacken Större	13	21	50	9	7	100	121
Prinsen	100	0	0	0	0	100	82

1) I åtta av utredningsområdets kvarter fanns så få bostadslägenheter (högst tre) att p g a sekretessbestämmelserna uppgifter om kvarteren inte kan särredovisas.

Kvarter	Kvalitetsgrupp enl				Restgrupp	Summa %	N
	FoB						
	1-2	3	4	5-7			
Rudan Mindre	79	7	14	0	0	100	85
Rudan Större	41	17	42	0	0	100	167
Sandbacken Mindre	86	0	10	5	0	100	145
Sandbacken Större	55	0	45	0	0	100	33
S:t Katarina Mindre	100	0	0	0	0	100	14
S:t Katarina Större	0	0	70	0	30	100	23
Schönborg	100	0	0	0	0	100	53
Stenbodarne Större	- ¹⁾	-	-	-	-	-	-
Stammen	38	11	21	19	11	100	47
Sturen Minsta	0	100	0	0	0	100	7
Sturen Mindre	66	4	30	0	0	100	148
Sturen Större	24	63	0	6	8	100	80
Tranbodarne	100	0	0	0	0	100	5
Urvädersklippan Mindre	60	12	12	9	8	100	103
Urvädersklippan Större	62	13	19	0	6	100	253
Västergötland	63	15	22	0	0	100	144
Östergötland	38	23	6	6	27	100	79
Överkikaren	25	49	16	0	10	100	51
Totalt	56	18	16	5	5	100	3722

Lägenhetsstorlek

Fördelningen på lägenheter av olika storlek är, som framgår av nedanstående tabell, ungefär densamma i utredningsområdet som i hela Stockholm. I båda fallen består drygt två tredjedelar av lägenheterna av högst två rum och kök. Motsvarande andel är emellertid för Stockholms innerstads del så stor som 79 %. Andelen 2-rumslägenheter är ungefär densamma (omkring 30 %) medan skillnaden i andel beträffande lägenheter om högst ett rum och kök är betydande: utredningsområdet 36 %, hela Stockholm 35 %, Stockholms innerstad 49 %.

1) I åtta av utredningsområdets kvarter fanns så få bostadslägenheter (högst tre) att p g a sekretessbestämmelserna uppgifter om kvarteren inte kan särredovisas.

Tabell 8

	Katarinabergs- området (1970) %	Innerstaden ¹⁾ (1965) %	Hela Stockholm ¹⁾ (1965) %
1 rum	5	3	2
1 rum o kokvrå	11	18	13
1 rum o kök	19	28	20
2 rum m el utan kokvrå	6	7	5
2 rum o kök	27	23	28
3 rum o kök	15	10	18
4 rum o kök	7	5	7
5 rum o kök	4	3	4
6 o flera rum o kök	2	2	2
Uppgift saknas	3	0	0
Summa	100	100	100
N	3742		

Ägarförhållanden

Större delen av lägenheterna (74 %) ligger i hus som tillhör enskild person eller "Övriga" (bolag, stiftelser m fl). Knappt en femtedel av lägenheterna ägs av kommunen. Som tidigare konstaterats (i avsnittet "Fastigheterna") utgöres en stor del av kommunens fastighetsinnehav av småfastigheter. Sålunda är kommunen den ägarkategori som innehar flest bostadsfastigheter (36 %), men i dessa inrymmes endast 18 % av områdets lägenheter.

Tabell 9

<u>Ägarkategori</u>	<u>%</u>
Staten	2
Kommunen	18
Allmännyttigt bostadsföretag	-
Bostadsrättsförening	7
Enskild person	43
Övriga	31
Okänd/uppgift saknas	-
Summa	100
N	3750

1) Allmänna bostadsräkningen i Stockholm 1965, tabell 16.

2) Vid summeringen har hänsyn tagits till decimaler.

Kulturhistoriskt värde

Som tidigare nämnts (under "Fastigheter") föreslås preliminärt 101 av de 229 bostadsfastigheterna i utredningsområdet bevarade av kulturhistoriska eller stadsbildsmässiga skäl. I dessa fastigheter återfinns 989 (26 %) av utredningsområdets 3.753 lägenheter.

Kvalitetsgrupp och lägenhetsstorlek

Som framgår av nedanstående tabell finns stora skillnader i storlekshänseende mellan lägenheter som är modernt utrustade (kvalitetsgrupp 1 och 2) och sådana som inte är det (kvalitetsgrupp 3-7). De modernt utrustade lägenheterna utgöres till 61 % av lägenheter om högst två rum och kök medan drygt var femte lägenhet består av minst fyra rum och kök. Motsvarande andelar för de icke modernt utrustade lägenheterna är 82 % resp 6 %, smålägenheterna dominerar således starkt. Lägenheterna i kvalitetsgrupp 3 tycks i särskilt stor utsträckning utgöras av smålägenheter: hela 87 % består av högst 2 rum och kök.

Tabell 10

	Kvalitetsgrupp enl FoB					Rest-grupp %	Totalt %
	1-2 %	3-7 %	3 %	4 %	5-7 %		
1 rkv/k.sk./ utan kokmöjl.	18	15	20	6	24	15	17
1 rum o kök	14	27	27	26	28	26	19
1 rum, uppg om kök saknas	0	1	1	0	0	13	1
2 rum med el. utan kök	29	39	39	42	31	20	32
3 rum o kök	18	13	9	18	12	3	15
4 rum o kök	11	4	2	5	5	0	7
5 rum o kök	6	1	1	2	0	0	4
6 rum el fl o kök	4	1	1	1	0	0	2
Uppgift om antal rum saknas	0	0	0	0	0	24	1
Summa	100	100	100	100	100	100	100
N	2102	1459	668	583	208	189	3750

Kvalitetsgrupp och ägarförhållanden

Som framgår av tabellen nedan är "Enskilda" och "Övriga" de helt dominerande ägarkategorierna vad de bäst utrustade lägenheterna beträffar. Deras sammanlagda andel av lägenheterna i kvalitetsgrupp 1-2 är hela 84 % medan kommunens andel inskränker sig till 6 %.

Av större intresse torde det dock vara att se på hur ägarförhållandena ter sig för saneringsaktuella lägenheter, d v s i princip alla som inte tillhör kvalitetsgrupp 1-2. Vi finner då att andra fastighetsägare än kommunen, huvudsakligen "Enskilda" och "Övriga", äger närmare tre fjärdedelar av lägenheterna i kvalitetsgrupp 3-7. Uppehåller vi oss däremot endast vid den sämst utrustade gruppen (kvalitetsgrupp 5-7), som till sin storlek är väsentligt mindre än de båda andra, finner vi att kommunen äger nästan två tredjedelar av lägenheterna i denna. Kommunen äger således merparten av de utrustningsmässigt sämsta lägenheterna, medan de halvmoderna och de bäst utrustade av de omoderna lägenheterna till största delen ägs av annan än kommunen.

Tabell 11

Ägarkategori	Kvalitetsgrupp enl FoB				Restgrupp %	Totalt %
	1-2 %	3 %	4 %	5-7 %		
Staten	4	0	0	0	0	2
Kommunen	6	23	19	63	71	18
Allmännyttigt bostadsföretag	-	-	-	-	-	-
Bostadsrätts- förening	6	9	10	0	3	7
Enskilda	45	41	58	15	20	43
Övriga	39	28	14	22	7	31
Okänd	-	-	-	-	-	-
Summa	100	100	100	100	100	100
N	2100	668	582	210	194	3754

Tabell 12

Sammanfattande tabell

	Antal	%
Kommunägda lägenheter, kval.grp 3-7	395	27
Ej kommunägda lägenheter, kval.grp 3-7	1065	73
Totalantal lägenheter, kval.grp 3-7	1460	100

Kvalitetsgrupp och kulturhistoriskt värde

Som framgår av nedanstående tabell är utrustningsstandarderna för lägenheter belägna i "kulturhus" genomsnittligt låg. Endast var tredje lägenhet i "kulturfastigheter" tillhör kvalitetsgrupp 1-2, medan motsvarande andel för övriga lägenheter är två tredjedelar.

Betecknande är att relativt många (218) av lägenheterna i kulturfastigheter står outhyrda eller saknar individuppgifter. (Som förut nämnts står totalt 230 av områdets lägenheter outhyrda medan individuppgifter saknas för ytterligare 182.)

Tabell 13

	Kvalitetsgrupp enl FoB				Restgrupp	Summa %	N
	1-2	3	4	5-7			
Lägenheter belägna i kulturfastighet	33	20	20	14	12	100	989
			54				
Övriga lägenheter	64	17	14	3	3	100	2765
			34				
Samtliga lägenheter	56	18	16	6	5	100	3754
			40				

III DE BOENDE

1. Demografisk strukturBefolkningens ålder

Åldersstrukturen i utredningsområdet är likartad den som gäller hela innerstaden. De små differenser som finns pekar på att åldersstrukturen i utredningsområdet inte skiljer sig fullt så mycket från hela Stockholms åldersstruktur som innerstaden gör. Den största skillnaden mellan utredningsområdet och innerstaden återfinns för den äldsta åldersgruppen (65 år och däröver) som inte är fullt lika välrepresenterad i utredningsområdet som i innerstaden i övrigt (23 jämfört med 27 %).

Tabell 14

Ålder	Katarinaberksområdet %	Innerstaden ¹⁾ %	Hela Stockholm ¹⁾ %
0 - 19	12	11	21
20 - 34	22	23	22
35 - 49	15	13	18
50 - 64	27	26	23
65 -	23	27	16
Summa	100	100	100
N	6004		

Fördelning på hushållstyper

I nedanstående tabell har hushållen fördelats på tre olika grupper: enpersonshushåll, flerpersongshushåll med resp utan barn under 16 år. Det visar sig härvid att hälften av hushållen i utredningsområdet är enpersonshushåll och att andelen barnfamiljer är så låg som 11 %. Jämförelsematerialet för innerstaden är visserligen inte helt aktuellt, men det torde även 1970 förhålla sig så att andelen enpersonshushåll i utredningsområdet är något större än i hela innerstaden.

¹⁾ Tabellen framräknad med hjälp av siffror från "Folkmängd i Stockholmsregionen 31 december 1970", tabell 2.

Tabell 15

Hushållstyp	Katarinabergrs- området (1970) %	Innerstaden ¹⁾ (1965) %	Hela Sthlm ¹⁾ (1965) %
Enpersonshushåll	50	43	31
Flerpersonshushåll utan barn under 16 år	39	44	42
Flerpersonshushåll med barn under 16 år	11	13	27
Summa	100	100	100
N	3341		

Fördelning på hushållsstorlek

Småhushållen dominerar kraftigt: hälften av utredningsområdets lägenheter bebos av endast en person och drygt 80 % av högst två personer. Som framgår av tabellen nedan är småhushållens dominans åtminstone lika påtaglig här som i innerstaden i övrigt. I endast 8 % av utredningsområdets lägenheter bor fler än 3 personer mot 10 % för innerstaden och 21 % för Stockholm i sin helhet.

Tabell 16

Antal boende	Katarinabergrs- området (1970) %	Innerstaden ²⁾ (1965) %	Hela Sthlm ²⁾ (1965) %
1 person	50	43	31
2 personer	31	33	29
3 personer	11	14	18
4 personer	6	7	14
5 personer	1	2	5
6 eller fler personer	1	1	2
Summa	100	100	100
N	3327		

Bostadsföreståndarens ålder

Av redovisningstekniska skäl har vi i det följande emellanåt begränsat oss till att använda uppgifter som gäller bostadsföreståndarna. I annat fall, d v s om hänsyn också skulle tagas till uppgifter om ev övriga hushållsmedlemmar, hade en analys blivit komplicerad och

1) Allmänna Bostadsräkningen i Stockholm 1965, tabellerna 19 och 20.
2) Allmänna Bostadsräkningen i Stockholm 1965, tabell 19.

i vissa fall omöjlig att utföra. (Bland annat av den anledningen att det inte så sällan föreligger ofullständiga uppgifter för övriga medlemmar i hushållen.)

Åldersstrukturen för bostadsföreståndarna i utredningsområdet utgör, som framgår av tabellen nedan, ett slags mellanting mellan motsvarande åldersstrukturer för innerstaden och hela Stockholm. Förskjutningen mot de äldre åldersgrupperna är således mindre här än vad fallet är i innerstaden och med tanke på att jämförelsesiffrorna inte är helt aktuella torde den faktiska skillnaden vara ännu större. Andelen bostadsföreståndare i utredningsområdet som befinner sig i åldern 65 år eller däröver är likväl så pass stor som 32 %.

Tabell 17

Bostadsföreståndarens ålder	Katarinabergsområdet (1970) %	Innerstaden ¹⁾ (1965) %	Hela Stockholm ¹⁾ (1965) %
- 34 år	20)) 31 ²⁾) 43 ²⁾
35 - 49 år	16)))
50 - 64 år	32	35	32
65 - år	32	34	25
Summa	100	100	100
N	3336		

2. Socioekonomisk struktur

Sysselsättning för bostadsföreståndare

Andelen förvärvsarbetande bostadsföreståndare är 56 % varav 3 procentenheter tillika är pensionärer. Den låga andelen förvärvsarbetande förklaras till stor del av åldersfördelningen. Totalt är 32 % av bostadsföreståndarna pensionärer (inkl sjukpensionärer). För hela 9 % av bostadsföreståndarna saknas uppgift om sysselsättning. Däribland finns dock inga bostadsföreståndare över 66 år: dessa har nämligen konsekvent rubricerats som ålderspensionärer om inte annat uppgivits.

¹⁾ FoB 1965, del VIII, Hushåll i Stor-Stockholm, tabell 4.

²⁾ Klassindelningen är annorlunda i jämförelsematerialet, varför en sammanslagning av åldersgrupperna -34 år och 35-49 år varit ofrånkomlig.

Tabell 18

	%
<u>Förvärvsarbetande:</u>	
Pensionär med förvärvsarbete	3
Övriga förvärvsarbetande	53
<u>Ej förvärvsarbetande:</u>	
Studerande	2
Hemmafru	1
Pensionär över 66 år	23
Pensionär 65 - 66 år	2
Pensionär under 65 år	2
Sjukpensionär	1
Långvarigt sjukskriven	1
Arbetslös/under omskolning	0
Annat	0
<u>Uppgift saknas:</u>	9
Summa	100
N	3333

Socialgruppstillhörighet (bostadsföreståndare)

I nedanstående tabell redovisas socialgruppstillhörigheten endast för de bostadsföreståndare i området som förvärvsarbetar eller, om så inte är fallet, har make/maka som är förvärvsarbetande. Dessa utgör 60 % av samtliga bostadsföreståndare.

Socialgrupperingen har gjorts med ledning av yrkesbeteckningarna. Härvid har vi använt oss av den sedvanliga indelningen, nämligen den som utarbetats av Statistiska Centralbyrån i samband med bearbetningen av valstatistiken för år 1952.¹⁾

¹⁾ Till socialgrupp 1 räknas större företagare, högre tjänstemän i offentlig eller enskild tjänst, självständiga yrkesutövare med universitets- eller högskoleutbildning (t ex advokater, praktiserande läkare, arkitekter) samt vissa andra självständiga yrkesutövare (t ex skådespelare, författare).

Till socialgrupp 2 hör: mindre företagare, hantverkare, tjänstemän på mellannivå i offentlig eller enskild tjänst (t ex folkskollärare, sjuksköterskor, byggnadsingenjörer), lägre tjänstemän i offentlig eller enskild tjänst (t ex underofficerare, kontorister, affärsbiträden) verkmästare, förmän samt vissa fria yrkesutövare (t ex musiker, tecknare, frikyrkopredikanter).

Till socialgrupp 3 räknas vissa lägre befattningshavare i offentlig tjänst (t ex brevbärare, underbefäl), yrkesutbildade arbetare (t ex montörer, typografer, svetsare) samt icke yrkesutbildade arbetare.

I tabellen jämföres socialgruppsfördelningen i utredningsområdet med motsvarande fördelning bland de röstberättigade vid 1966 års val i såväl innerstaden som hela Stockholm. Här är dock att märka att fördelningen i de senare fallen gäller samtliga röstberättigade, inte bara förvärvsarbetande.

Tabell 19

	Andel av de förvärvsarbetande ¹⁾ bostadsföreståndarna i Katarinabergsområdet %	Andel av samtl röstberättigade i innerstaden vid 1966 års val ²⁾ %	Andel av samtl röstberättigade i hela Sthlm vid 1966 års val ²⁾ %
Socialgrupp 1	19	16	13
Socialgrupp 2	49	48	51
Socialgrupp 3	31	35	36
Summa	100	100	100
N	1995		

Socialgruppsfördelningen i utredningsområdet skiljer sig som synes något från den som gäller hela innerstaden genom att andelen bostadsföreståndare som tillhör socialgrupp 1 i det förra fallet är något större. Om man istället jämför med hela Stockholm blir dock skillnaden större. I förhållande till hela staden är socialgrupp 1 överrepresenterad i utredningsområdet medan socialgrupp 3 och i någon mån även socialgrupp 2 är underrepresenterade.

Man kan göra den försiktiga gissningen att personer som faktiskt förvärvsarbetar, trots att uppgift om deras sysselsättning saknas (8 % av bostadsföreståndarna), till stor del tillhör socialgrupp 3. I så fall torde socialgruppsfördelningen i utredningsområdet resp i innerstaden ungefärligen stämma överens.

Hushållsinkomst

Uppgifterna om hushållsinkomst avser inkomståret 1970. I hushållsinkomsten är samtliga hushållsmedlemmars inkomster medräknade. Av tabellen nedan framgår att något mer än hälften av hushållen hade en årsinkomst av högst 30.000 kronor medan ca en tredjedel hade över 40.000 kronor.

¹⁾ "Förvärvsarbetande" = förvärvsarbetande bostadsföreståndare eller ej förvärvsarbetande bostadsföreståndare som har make/maka som förvärvsarbetar.

²⁾ Statistisk årsbok för Stockholms stad 1968, tabell 281, sid 318-20.

Jämförbara uppgifter för innerstaden eller hela Stockholm finns inte att tillgå. I stället har en jämförelse gjorts med Östra Mariaberget. Hushåll med högre inkomster visade sig vara betydligt vanligare på Katarinaberget. Detta omdöme torde inte nämnvärt förändras av att inkomstuppgifterna för Östra Mariabergets del avser 1969. Andelen hushåll med en årsinkomst på över 40.000 kronor var således nästan dubbelt så stor på Katarinaberget som på Östra Mariaberget. Redan här bör dock påpekas att den gynnsammare inkomstfördelningen på Katarinaberget främst är ett uttryck för det samband som föreligger mellan bostadsstandard och inkomst (se vidare sid 29).

Tabell 20

	Hushållsinkomst per år i tusental kronor						Uppg sakt	Summa N %	
	0-10	11-20	21-30	31-40	41-60	61-			
Katarina- bergsomr inkomstår: 1970	18	18	18	15	17	15	0	100	3336
Östra Maria- berget ¹⁾ inkomstår: 1969	26	24	18	10	10	7	5	100	

Hushållsinkomst för olika typer av hushåll

Inkomstskillnaderna är stora mellan enpersonshushållen å ena sidan och flerpersongshushållen med resp utan barn under 16 år å den andra. För de båda sistnämnda hushållstyperna är däremot fördelningen av hushållsinkomsterna mycket likartad. 29 % av enpersonshushållen har en årsinkomst av högst 10.000 kronor. Motsvarande andelar för flerpersongshushållen utan barn är 6 % och för hushållen med barn 7 %. Drygt hälften av såväl barnfamiljerna som övriga flerpersongshushåll har en årsinkomst överstigande 40.000 kronor. Andelen enpersonshushåll i detta inkomstläge är 11 %.

Även här jämföres med Östra Mariaberget. Som framgår av tabellen är inkomstfördelningen på Katarinaberget genomgående mera gynnsam men för den skull är andelen hushåll (speciellt då enpersonshushåll) med

¹⁾ Landström, L: Östra Mariaberget - de boende inför restaureringen, sid 38.

låga inkomster inte obetydlig. För samtliga hushållstyper gäller att inkomster överstigande 30.000 kronor är betydligt vanligare på Katarinaberget än på Östra Mariaberget.

Tabell 21

Hushållsin- komst per år (i tusental kronor)	Enpersonshushåll		Flerpersonshushåll utan barn under 16 år		Flerpersonshushåll med barn under 16 år	
	Katarina- berget %	Ö.M. %	Katarina- berget %	Ö.M. %	Katarina- berget %	Ö.M. %
0 - 10	29	44	6	11	7	10
11 - 20	25	29	12	18	8	22
21 - 30	21	19	14	21	14	12
31 - 40	14	4	16	18	19	10
41 - 60	8	(1	26	(28	22	(39
61 -	3	(26	(30	(
Uppgift saknas	-	4	-	4	-	7
Summa	100	100	100	100	100	100
N	1682		1297		362	

Boendetid

71 % av bostadsföreståndarna har varit bosatta inom utredningsområdet i minst 4 år. Återstoden, d v s 29 %, har flyttat dit under 1967 - 1970, varav hela 11 procentenheter faller på 1970.

Tabell 22

Bott i Kata- rinabergsomr i minst 4 år (infl 1966 el tidigare)	Bott i Kata- rinabergsomr 3 år (infl 1967)	Bott i Kata- rinabergsomr 2 år (infl 1968)	Bott i Kata- rinabergsomr 1 år (infl 1969)	Bott i Kata- rinabergsomr < 1 år (infl 1970)	S:a %
71	5	5	8	11	100
N					3255

Det hade givetvis varit av värde, inte minst vid en fortsatt analys, att kunna ange hur många som bott i området sedan mycket lång tid, exempelvis 20, 25 eller 30 år. Enda sättet att via befintligt material få upplysning om invånarnas boendetid visade sig vara att använda Statistiska Centralbyråns uppgifter om deras mantalsskrivningsförhållanden. Dessa finns dock endast att tillgå fr o m 1966 och vi kunde därför inte gå längre bakåt i tiden än fyra år.

IV BOSTÄDERNA OCH DE BOENDE

I detta avsnitt kommer beskrivningen konsekvent att göras med avseende på 1. samtliga lägenheter (inkl lägenheter i kulturfastigheter) och 2. enbart lägenheter i kulturfastigheter.

Hushållets sammansättning i lägenheter av olika utrustningsstandard1. Samtliga lägenheter

Som framgår av tabellen utgöres de flesta hushåll som bor i ej moderna lägenheter (kval.grp 3-7) av enpersonshushåll (57 %). En tredjedel är flerpersongshushåll utan barn och återstoden (10 %) barnfamiljer. Denna fördelning innebär att enpersonshushållen är överrepresenterade och flerpersongshushållen utan barn i motsvarande grad underrepresenterade i de icke-moderna lägenheterna. Barnfamiljernas andel är den förväntade. Över- och underrepresentationen är mest påtaglig ifråga om kvalitetsgrupp 5-7.

Tabell 23

Lägenhets- kvalitet enl FoB	Ensamstående	Flerpersongsh. utan barn un- der 16 år	Flerpersongsh. med barn un- der 16 år	Summa %	N
Kval.grp 1-2	46	43	11	100	2004
Kval.grp 3	58	33	9	100	608
Kval.grp 4	53	35	12	100	486
Kval.grp 5-7	61	30	10	100	189
Restgrupp	67	20	14	100	51
Totalt	50	39	11	100	3338

2. Lägenheter i kulturfastigheter

Fördelningen på olika hushållstyper är ifråga om kulturfastigheter påfallande lik den som gäller hela området. Totalfördelningen är närmast identiskt lik.

Ensamstående hushåll är i kulturfastigheterna liksom i områdets samtliga fastigheter underrepresenterade i de moderna och överrepresenterade i de icke-moderna lägenheterna medan det omvända förhållandet gäller för flerpersongshushåll utan barn. Enda skillnaden är att över- och underrepresentationen är mer markant ifråga om de moderna lägen-

heterna i kulturfastigheter: nästan hälften av hushållen där utgöres av flerpersonshushåll utan barn medan enpersonshushållen och barnfamiljernas andelar är 37 resp 15 procent.

Tabell 24

Lägenhets- kvalitet enl FoB	Ensamstående	Flerpersonsh. utan barn un- der 16 år	Flerpersonsh. med barn un- der 16 år	Summa %	N
Kval.grp 1-2	37	48	15	100	312
Kval.grp 3-7	55	34	11	100	434
Restgrupp	66	19	16	100	32
Totalt	48	39	13	100	778

Bostadsföreståndarens ålder i lägenheter av olika utrustningsstandard

1. Samtliga lägenheter

Det finns ett klart samband mellan bostadsföreståndarnas ålder och lägenhetskvaliteten. Således är andelen bostadsföreståndare i åldern 65 år eller däröver större i de modernt utrustade än i de halv- och omoderna lägenheterna (35 resp 28 %). Däremot är endast 16 % av bostadsföreståndarna i de moderna lägenheterna under 35 år medan motsvarande andel för de icke-moderna lägenheterna är 26 %.

Det bör dock observeras att åldersfördelningen i den sämsta kvalitetsgruppen (5-7) skiljer sig ganska avsevärt från den som gäller samtliga icke-moderna lägenheter. I det förra fallet är en stor procentandel (mer än var tredje bostadsföreståndare) i åldern 65 år och däröver.

Tabell 25

Lägenhets- kvalitet enl FoB	Ålder				Summa %	N
	-34	35-49	50-64	65 -		
Kval.grp 1-2	16	16	33	35	100	2004
Kval.grp 3	24	15	32	29	100	608
Kval.grp 4	32	17	27	24	100	486
Kval.grp 5-7	18	16	29	37	100	189
Restgrupp	39	33	19	9	100	54
Totalt	20	16	32	32	100	3341

2. Lägenheter i kulturfastigheter

Åldersfördelningen avseende bostadsföreståndarna för lägenheter i kulturfastigheter visar stora likheter med den som gäller samtliga lägenheter i området. Totalfördelningen är nästan exakt densamma och det ovan nämnda sambandet mellan bostadsföreståndarnas ålder och lägenhetskvaliteten återfinns även här. Inslaget av äldre bostadsföreståndare är stort: i de moderna lägenheterna har 72 % av bostadsföreståndarna uppnått 50-årsåldern och 37 % är 65 år eller äldre. Motsvarande andelar för de icke-moderna lägenheterna är 61 resp 30 %.

Tabell 26

Lägenhets- kvalitet enl FoB	Ålder				Summa %	N
	-34	35-49	50-64	65 -		
Kval.grp 1-2	17	11	35	37	100	309
Kval.grp 3-7	20	19	31	30	100	432
Restgrupp	36	46	18	0	100	28
Totalt	20	17	32	32	100	769

Socialgruppstillhörighet för bostadsföreståndare i lägenheter av olika utrustningsstandard

1. Samtliga lägenheter

Här, liksom tidigare, har endast de bostadsföreståndare kunnat socialgrupplaceras som själva har förvärvsarbete eller, om så inte är fallet, har make/maka som förvärvsarbetar. Detta innebär att 60 % av bostadsföreståndarna har fördelats på socialgrupper. De återstående 40 procentenheterna faller huvudsakligen på pensionärer utan förvärvsarbete (27 procentenheter) och bostadsföreståndare för vilka uppgift om sysselsättning saknas (8 procentenheter).

Som framgår av tabellen är socialgruppsfördelningen helt annorlunda för modernt utrustade lägenheter än den är för icke-moderna lägenheter. Medan de bäst utrustade lägenheterna faktiskt bebos av fler bostadsföreståndare ur socialgrupp 1 än ur socialgrupp 3 (25 resp 21 %) så råder ett helt annat förhållande beträffande icke-moderna lägenheter. Där tillhör nämligen varannan "socialgruppsplacerad" bostadsföreståndare socialgrupp 3 medan endast 8 % tillhör socialgrupp 1.

Bostadsföreståndare ur socialgrupp 2 är överrepresenterade i de moderna och underrepresenterade i de icke-moderna, dock inte alls lika markant som fallet är för bostadsföreståndare ur socialgrupp 1.

Tabell 27

Lägenhets- kvalitet enl FoB	Socialgrupp			Summa %	N
	1	2	3		
Kval.grp 1-2	25	53	21	100	1264
Kval.grp 3	7)	41)	52)	100	348
Kval.grp 4	9)8	48)42	43)49	100	280
Kval.grp 5-7	10)	31)	58)	100	96
Restgrupp	0	100	0	100	5
Totalt	19	50	31	100	1993

2. Lägenheter i kulturfastigheter

Fördelningen på socialgrupper (med avseende på förvärvsarbetande bostadsföreståndare) skiljer sig för kulturfastigheterna något från den för hela området. Skillnaden mellan andelen bostadsföreståndare ur socialgrupp 2 resp 3 är mindre. För hela området är andelarna 50 resp 31 % medan andelarna för lägenheter i kulturfastigheter är 44 resp 37 %. Andelen bostadsföreståndare ur socialgrupp 1 är i båda fallen 19 %. Det större totalinslaget av bostadsföreståndare ur socialgrupp 3 beror helt på att merparten av lägenheterna i kulturfastigheter inte är moderna och att varannan bostadsföreståndare för de icke-moderna lägenheterna tillhör socialgrupp 3. I de modernt utrustade lägenheterna tillhör däremot endast 22 % av bostadsföreståndarna socialgrupp 3 medan 31 % tillhör socialgrupp 1, vilket innebär en stor under- resp överrepresentation.

Tabell 28

Lägenhets- kvalitet enl FoB	Socialgrupp			Summa %	N
	1	2	3		
Kval.grp 1-2	31	47	22	100	202
Kval.grp 3-7	9	41	50	100	236
Restgrupp	0	0	0	0	0
Totalt	19	44	37	100	438

Hushållsinkomst i lägenheter av olika utrustningsstandard

1. Samtliga lägenheter

Som väntat finns ett samband mellan lägenheternas utrustningsstandard och hushållsinkomsterna. Detta framgår tydligt om man ser på extremgrupperna: hushåll med högst 10.000 kr i årsinkomst och hushåll med över 60.000 kronor i årsinkomst. Således har 12 % av hushållen i de modernt utrustade lägenheterna en årsinkomst av högst 10.000 kronor. Motsvarande andel i de sämst utrustade lägenheterna är 37 %. Drygt vart femte hushåll i de modernt utrustade lägenheterna har en årsinkomst av 60.000 kronor och däröver. Endast 3 % av hushållen i de sämst utrustade lägenheterna har en så hög årsinkomst.

Tabell 29

Lägenhetens utrustnings- standard	Hushållsinkomst per år (i tusental kronor)						Summa %	N
	0-10	11-20	21-30	31-40	41-60	61 -		
Kval.grp 1-2	12	16	17	15	19	21	100	2004
Kval.grp 3	25)	22)	18)	15)	14)	6)	100	608
Kval.grp 4	22)26	20)21	17)18	20)16	15)13	5)5	100	486
Kval.grp 5-7	37)	21)	21)	10)	8)	3)	100	189
Restgrupp	57	10	22	10	0	0	100	49
Totalt	18	18	18	15	17	15	100	3336

Det kan vara av intresse att här åter göra en jämförelse med Östra Mariaberget. Vi har tidigare (sid 23) funnit att andelen högre inkomsttagare är avsevärt större på Katarinaberget än på Östra Mariaberget. Denna skillnad "förklaras" till stor del av den betydligt sämre utrustningsstandarden på Östra Mariaberget: endast 17 % av lägenheterna där betecknas som moderna medan 56 % av lägenheterna i utredningsområdet har modern utrustningsstandard. Om vi jämför inkomsterna för de hushåll på Katarinaberget som bor i halvmoderna eller omoderna lägenheter med hushållsinkomsterna för motsvarande grupper på Östra Mariaberget, finner vi, vilket framgår av tabell 30, att fördelningen är tämligen likartad. Det större välståndet på Katarinaberget är således främst lokaliserat till hushåll som bebor modernt utrustade lägenheter.

Tabell 30

Jämförelse Katarinabergsområdet - Östra Mariaberget
Hushållsinkomst per år (i tusental kronor)

	0-10	11-20	21-30	31-40	41 -	Uppg sagn	Summa %	N
Utredn.området: Samtliga hus- håll (1970)	18	18	18	15	32	0	100	3336
Utredn.området: Hushåll boende i icke-moderna (kval.grp 3-7) lägenheter (1970)	26	21	18	16	18	0	100	1283
Östra Mariaber- get: 1) Hushåll i icke moderna lägen- heter (1969)	30	24	21	8	13	4	100	

2. Lägenheter i kulturfastigheter

Fördelningen ifråga om hushållsinkomst är ungefär densamma för lägenheter i kulturfastigheter som för samtliga lägenheter i området. Dock är andelen för hushåll med de lägsta inkomsterna (upp till 10.000 kr) något större (23 jämfört med 18 %). Ifråga om de modernt utrustade lägenheterna är hushållen med de lägsta resp högsta inkomsterna ännu mer under- resp överrepresenterade än vad fallet är för samtliga lägenheter: nästan vartannat hushåll har en inkomst som överstiger 40.000 kr medan 10 % har en årsinkomst av högst 10.000 kr. Beträffande de icke-moderna lägenheterna är fördelningen här ungefär densamma som fördelningen för hela området, dock är andelen hushåll i den lägsta inkomstklassen (29 %) något större när det gäller kulturfastigheterna.

Tabell 31

Lägenhetens utrustnings- standard FoB	Hushållsinkomst per år (i tusental kronor)						Summa %	N
	0-10	11-20	21-30	31-40	41-60	61 -		
Kval.grp 1-2	10	14	17	12	21	26	100	312
Kval.grp 3-7	29	20	17	16	11	6	100	434
Restgrupp	70	0	30	0	0	0	100	27
Totalt	23	17	17	14	15	14	100	773

1) Procenttalen har framräknats med hjälp av siffermaterial från L. Landströms undersökning "Östra Mariaberget - De boende inför restaureringen".

Boendetiden i området för bostadsföreståndare i lägenheter av olika utrustningsstandard

1. Samtliga lägenheter

Man kan skönja en tendens till att lägenhetens utrustningsstandard skulle ha ett positivt samband med boendetiden. Således är andelen hushåll med lång boetid, d v s fyra år och däröver, något större i de moderna lägenheterna än i de icke-moderna (74 resp 69 %).

Dock: sambandet är svagt och det är bara att beklaga att vi inte haft möjlighet att gå längre bakåt i tiden än fyra år.

2. Lägenheter i kulturfastigheter

Vad dessa lägenheter beträffar tycks inget samband alls föreligga mellan utrustningsstandarden och bostadsföreståndarnas boetid i området.

SAMMANFATTNING AV UNDERSÖKNINGSRESULTATEN

I FASTIGHETERNA

Antal: I utredningsområdet finns 229 bostadsfastigheter.

Ägarförhållanden: Kommunen, Enskilda och Övriga är de helt dominerande ägarkategorierna. Kommunen äger 36 % av fastigheterna (men endast 18 % av lägenheterna). Större delen av de kulturhistoriskt värdefulla fastigheterna (68 av 101) ägs av kommunen.

Storlek: Större delen av fastigheterna inrymmer relativt få bostadslägenheter.

Ålder: Fastigheterna är relativt åldersstigna: 57 % är byggda före 1901 och 78 % före 1921.

II LÄGENHETERNA

Antal: Totala antalet bostadslägenheter i utredningsområdet är 3.753.

Utrustningsstandard: 56 % av lägenheterna i området är modernt utrustade medan omkring en fjärdedel är omoderna. Motsvarande siffror för innerstaden totalt är 64 resp 18 %, utrustningsstandarden är således sämre i utredningsområdet.

Lägenhetsstorlek: 68 % av lägenheterna består av högst två rum och kök, vilket är samma procentandel som gäller för hela Stockholm. Motsvarande andel i hela innerstaden är så stor som 79 %.

Ägarförhållanden: Större delen av lägenheterna ägs av Enskilda och Övriga (stiftelser, bolag m fl). Knappt en femtedel (vilket dock är en jämförelsevis stor andel) ägs av kommunen.

Kulturhistoriskt värde: 989 av utredningsområdets bostadslägenheter, d v s drygt en fjärdedel, är belägna i kulturhistoriskt värdefulla fastigheter.

Kvalitetsgrupp och lägenhetsstorlek: De modernt utrustade lägenheterna utgöres till 61 % av smålägenheter (högst två rum och kök). Siffran stiger till 82 % ifråga om halvmoderna + omoderna lägenheter, bland dessa är således smålägenheternas dominans stor.

Kvalitetsgrupp och ägarförhållanden: Av de modernt utrustade lägenheterna äger Enskilda och Övriga (stiftelser, bolag m fl) hela 84 % medan kommunens andel inskränker sig till 6 %. Kommunens andel är avsevärt större (27 %) beträffande de icke-moderna lägenheterna och av de sämst utrustade lägenheterna (kval.grp 5-7) ägs merparten (63 %) av kommunen.

Kvalitetsgrupp och kulturhistoriskt värde: Utrustningsstandarden för lägenheter i kulturhus är genomsnittligt låg: endast var tredje lägenhet är modernt utrustad.

III DE BOENDE

Antal: Totalt finns i området 6.004 mantalsskrivna invånare, vilka är fördelade på 3.341 hushåll.

Befolkningens ålder: Åldersstrukturen är ungefär densamma som i hela innerstaden. Den avviker således från den som gäller hela Stockholm på så vis att barn och ungdom är kraftigt underrepresenterade medan de äldre åldersgrupperna är överrepresenterade.

Hushållstyper: Vartannat hushåll består av endast en person och andelen barnfamiljer är liten: 11 %. Detta innebär att hushållsstrukturen är ungefär densamma som i innerstaden, dock att andelen enpersonshushåll är något större i utredningsområdet. Jämfört med hela Stockholm är enpersonshushållen kraftigt överrepresenterade och barnhushållen lika kraftigt underrepresenterade i Katarinabergsområdet.

Sysselsättning: Drygt hälften (56 %) av bostadsföreståndarna är förvärvsarbetande medan de återstående till största delen är pensionärer (27 % av samtliga bostadsföreståndare).

Socialgruppstillhörighet (avser förvärvsarbetande): 19 % av bostadsföreståndarna tillhör socialgrupp 1, 49 % socialgrupp 2 och 31 % socialgrupp 3. I förhållande till hela Stockholm (och även innerstaden i någon mån) synes socialgrupp 1 vara överrepresenterad och socialgrupp 3 underrepresenterad i utredningsområdet.

Hushållsinkomst: Av samtliga hushåll hade 18 % år 1970 en inkomst av högst 10.000 kronor och 36 % hade samma år en inkomst av högst 20.000 kronor. Omkring vart tredje hushåll (32 %) hade inkomster som översteg 40.000 kronor. Inkomstfördelningen varierar givetvis för de olika hushållstyperna. Således hade 29 % av enpersonshushållen (jämfört med 6 % av flerpersonshushållen utan barn och 7 % av barnfamiljerna) en inkomst av högst 10.000 kronor.

IV LÄGENHETERNA TILLHÖRANDE KVALITETSGRUPPERNA 3-7 OCH HUSHÅLLEN SOM BEBOR DEM

Eftersom i princip alla såväl halvmoderna som omoderna lägenheter kan sägas vara saneringsaktuella (åtminstone om Saneringsutredningens betänkande vinner gehör) kan det vara befogat att här ägna dessa lägenheter och de hushåll som bebor dem speciell uppmärksamhet.

Totalt tillhör 1.460 av de 3.753 bostadslägenheterna kvalitetsgrupperna 3-7. 668 lägenheter är halvmoderna och tillhör således kvalitetsgrupp 3. 582 lägenheter är att hänföra till kvalitetsgrupp 4 och återstoden, 210 lägenheter, faller på kvalitetsgrupp 5-7. (Det förefaller dessutom mycket troligt att de 192 lägenheter för vilka uppgifter om lägenhetsutrustning saknats i de flesta fall skulle haft sin rätta placering i kvalitetsgrupp 4 eller 5-7. Vi har dock ansett det felaktigt att generellt ge dem beteckningen "omoderna lägenheter" och de är därför inte medtagna i denna redovisning.)

Lägenhetsstorlek: Över 80 % av lägenheterna består av högst två rum och kök. Dominansen av smålägenheter är således stor.

Ägarförhållanden: Lägenheterna i kvalitetsgrupp 3 och 4 ägs till 70 % av kategorierna Enskilda och Övriga (bolag, stiftelser m fl). Kommunen äger omkring 20 % av dessa lägenheter. Vad de sämst utrustade lägenheterna (kval.grp 5-7) beträffar ägs däremot större delen (63 %) av kommunen.

Hushållsstruktur: Flertalet lägenheter (57 %) bebos av enpersonshushåll. Barnfamiljerna utgör omkring 10 % av hushållen.

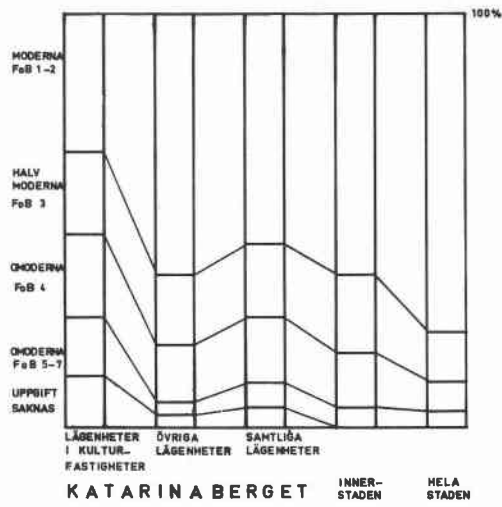
Bostadsföreståndarnas ålder: I lägenheter som tillhör kvalitetsgrupperna 3 och 4, speciellt då den senare, är andelen unga bostadsföreståndare (under 35 år) relativt stor och andelen bostadsföreståndare över 65 år relativt liten. Beträffande de sämst utrustade lägenheterna (kval.grp 5-7) är dock de yngre åldersgrupperna underrepresenterade och mer än var tredje bostadsföreståndare (37 %) är i åldern 65 år och däröver.

Socialgruppstillhörighet: Varannan (socialgruppsplacerad) bostadsföreståndare tillhör socialgrupp 3, stor överrepresentation således, medan endast 8 % tillhör socialgrupp 1.

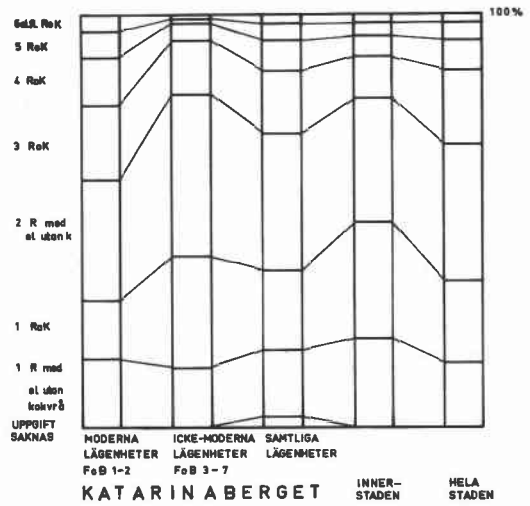

Hushållsinkomst: En fjärdedel av hushållen som bebor lägenheter tillhörande kval.grp 3 och 4 hade 1970 en inkomst av högst 10.000 kronor och 45 % hade en inkomst av högst 20.000 kronor. Vad de sämst utrustade lägenheterna beträffar är andelen låginkomsttagare stor: 37 % av hushållen hade 1970 en inkomst av högst 10.000 kronor, och 58 % hade samma år en inkomst av högst 20.000 kronor.

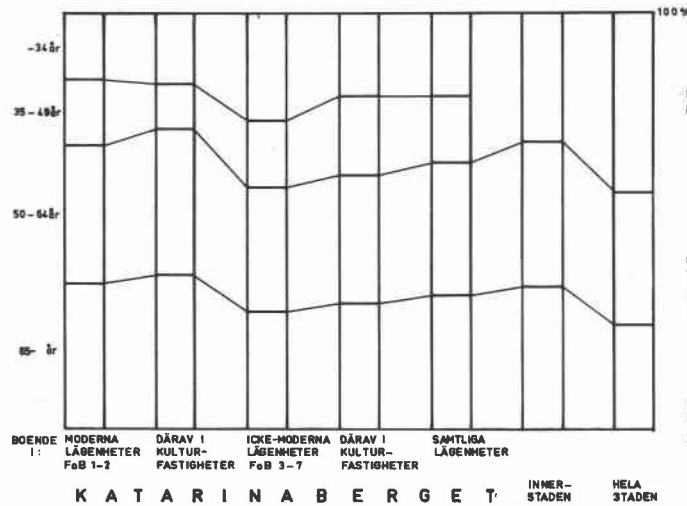
**BOSTADSLÄGENHETERNAS FÖRDELNING
EFTER FoB:s KVALITETSGRUPPER**

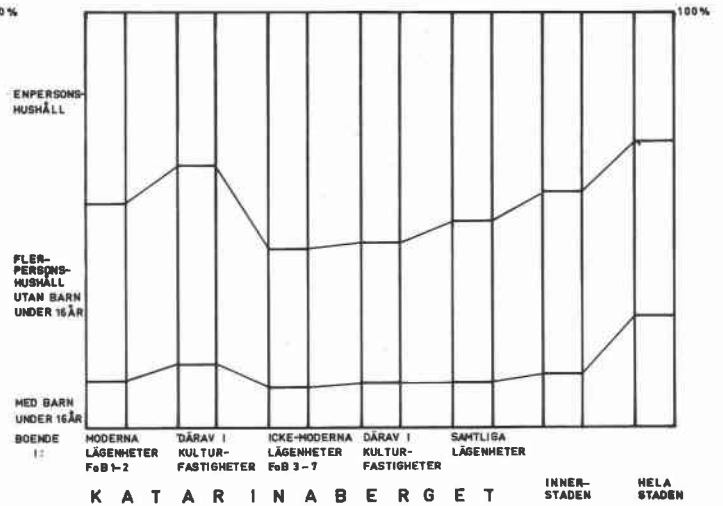
**BOSTADSLÄGENHETERNAS FÖRDELNING
EFTER ANTALET RUM**

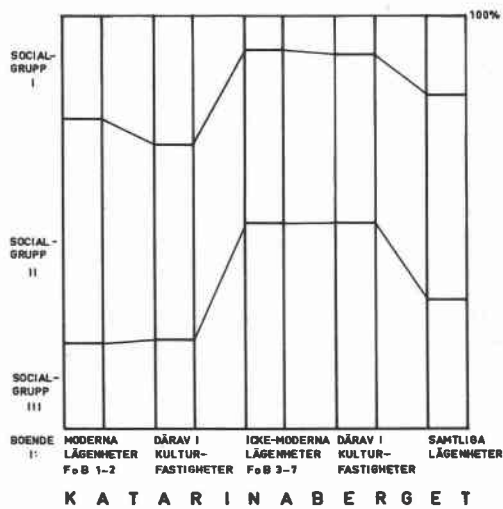
BOSTADSFÖRESTÅDARENS ÅLDER

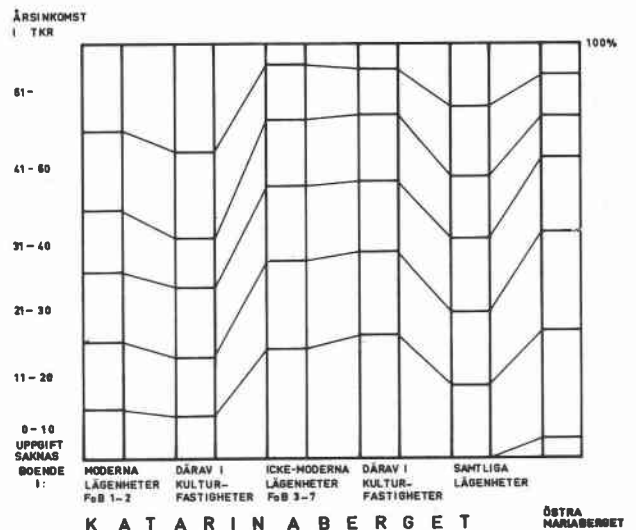
HUSHÅLLSSTRUKTUR

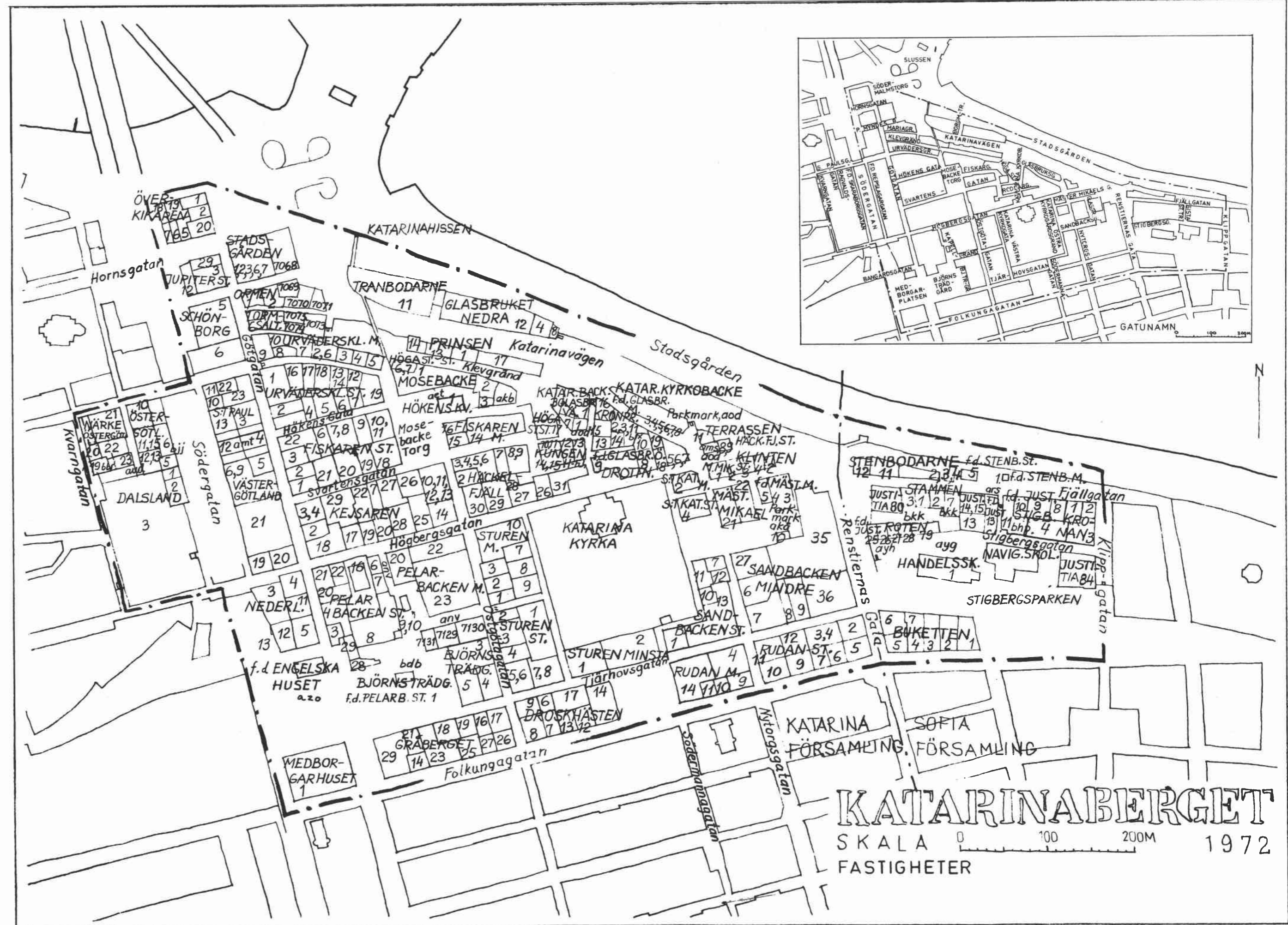

**BOSTADSFÖRESTÅDARENS
SOCIALGRUPPSTILLHÖRIGHET**

HUSHÅLLSINKOMST

KATARINABERGET
 SKALA 0 100 200M 1972
 FASTIGHETER